

Disputatio juridica inauguralis de evictionibus

<https://hdl.handle.net/1874/347247>

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS
DE

34.

EVICTIONIBUS.

QUAM,
FAVENTE DEO TER. OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. HERMANNI van HALEN,

S.S. Theologiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inclytâ Academiâ
Ultrajectinâ Professoris Ordinarii, Verbiq; Divini ibidem in
Ecclesiâ Præconis,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimæque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS
Summisque in UTROQUE JURE honoribus & Privilegiis
ritè & legitime consequendis,

Eruditorum examini subjicit

JACOBUS VERVELST, ULTRAJECT.

A. D. 22. Augusti, hora locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō Ioc LXXXIX.

Nobilissimo ac Generosissimo VIRO,

D. D. EVERARDO de WEEDÉ,
Domino de Weede, Dijckveldt, Rateles &c. Ag-
geris, qui superiorem Leccæ fluvii partem obsidet,
Præfecto, Capituli S. Mariæ Decano, ejusque no-
mine Dominorum Ordinum Provinciæ Trajectinæ
Præsidi, in confessu Supremi Concilii Confœdera-
tarum Provinciarum Belgii Deputato Ordinario,
variis pro Reipub: salute Legationibus, summâ
cum prudentiâ & industriâ feliciter gestis, perillu-
stri, ut & nunc apud fidei defensore, Magnæ
Britanniæ Regem, oratori extraordinario.

N E C N O N

Amplissimo, Gravissimo, Consultissimoque
V I R O,

D. D. JOANNI à SOMEREN,
Decano Capituli S. Johannis, quondam Præpoten-
tibus hujus Provinciæ Proceribus Adscripto, nunc
Supremæ Curiaë Trajectinæ Senatori Præsidi, co-
gnato meo, omnigeno honore nunquam non co-
lendo.

*Hanc Disputationem consecratam volo,
debita cum animi reverentia,*

J A C O B U S V E R V E L S T.

AUCT. & RESP.

DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS

D E

EVICTIONIBUS.

THESIS I.

Um olim sua cuique fides & fidelitas validissimum esset testimonium, ac grave esset fallere datam fidem, nullis legum vinculis opus fuit, cum ea omnia, quæ aureo illo seculo, ab hominibus gerebantur, ita servarentur, ut ne per latum quidem unguem à promissis recederetur; verum enim vero, cum ætas parentum nos nequiores tulerit, necesse fuit, id, quod in hominum fide consistebat, in legis nexum deducere, atque ideo cum non raro eveniret ut promissis non staretur, vel cum in bonis promissoris non esset res promissa, vel etiam cum post traditionem factam facile res extorqueretur, aut cum in contractus limine immineret evictio; hinc favorabile illud evictionis remedium introductum fuit, de qua in præsentia dicere est animus. Sed quoniam per vocabula ad rerum cognitionem non infeliciter contenditur, operæ pretium erit paucis perstringere vocis etymologiam, & tum porro descendere ad ipsam definitionem. Evictio ab *evincendo* dicitur, evinco autem compositum est ex verbo *vinco*. & præpositione *E*, quæ verbi significationem auget, ut evincere hic non tantum sit vincere emptorem in iudicio, sed & vincendo extorquere, vel ita vincere ut res controversa vel possessio ejus ei inde inferatur. Similem vim præpositionis Jurisconsulti observant, in *l. 1. ff. de pos.*

4 DISPUTATIO JURIDICA

I I.

Definitur evictio quod sit rei nostra, quam adversarius legitimo titulo acquisiverat. per judicem facta recuperatio l. 24. ff. h. r. quam definitionem licet quidam impugnent, propterea quod non semper legitimo titulo in evictione sit opus, cum & ab illo possessore res evinci possit, penes quem nullus resideat titulus; attamen hæc vera sunt de evictione in genere considerata; habito vero respectu ad materiam emptionis, venditionis, utique necessarium est, ut emptor ex causa emptionis, & sic ex justo titulo possideat. Evictionem præstare est satisfacere ei, cui rem v. g. ex causa emptionis venditionis tradidi, ob istam ablationem: seu luere aut sarcire damnum ob rem ita ablata eveniens. Practici vocant Garanderen, nostrates Waeren. At satis de vocis etymologia ejusque definitione, transeamus ad evictionis præstandæ causas, quæ in quacunque re explicanda plurimum attendendæ veniunt.

I I I.

Tenetur vero quis ad præstandam evictionem, vel ex contractus & negotii cujusdam natura, indeque competenti actione convenitur; v. g. in emptione, venditione, actione emptor: vel etiam stipulatione de evictione cavetur, quæ vel pendet ab arbitrio partium, stipulatio nimirum simplæ, tripli, quadrupli l. 56. pr. ff. h. r. item duplæ, in venditione rerum minus pretiosarum: vel ex dicto necessario præstanda venditori imponitur, scilicet duplæ in venditione mancipiorum & rerum pretiosarum l. 37. pr. 1. ff. h. r. l. 31. pr. 20. de ad. edict. respectu necessariæ hujus duplæ stipulationis cæteræ venditiones rerum minus pretiosarum, simplariæ dicebantur l. 48. in fin. de ad. edict. formulam duplæ stipulationis talem fuisse probabile est:
 „ eum hominem, quem de te emi, & accepi, mihi per te,
 „ per hæredemque tuum, & per omnes habere recte liceat,
 „ & si is homo de quo agitur, pars ve ejus à me petita erit,
 „ vel si ego eum hominem, partemve ejus ab alio petiero,
 „ tum de ea re agenda adesse, cum tibi, hæredique tuo de-
 „ nunciavero, & eam recte defendere, & si is homo parsve
 „ ejus per judicem mihi evicta erit, vel si ego eum hominem
 „ per

per judicem à possessore evincere non potuerim, tum du-
 plam mihi recte præstari, hic spondesne? ad quam interro-
 gationem promittens respondebat: habere licere. *Cujac. in*
lib. 8. C. b. t. Porro ex formula hujus stipulationis apparet eam
 committi, id est, obligationem evictionis contrahi, non tan-
 tum si alio agente in rem adversus emptorem judex emptorem
 condemnet, atque compellat rem restituere, vel æstimatio-
 nem, sed & si agente emptore in rem adversus possessorem
 judex possessorem absolvat *l. 16. π. 1. ff. h. t. l. 75. ff. de procur.*
 sed quæritur hoc loco, quomodo evictionis nomine sit ca-
 vendum, an per fidejussores, an nude repromittendo? Reo-
 sufficere nudam repromissionem per *l. 4. l. 56. ff. h. t.* à qua
 regula tamen tres possunt statui exceptiones, quibus requiri-
 tur satisfactio 1. Nimirum est, quando pretio non soluto li-
 te judicialiter & serio mota imminet evictio *l. 24. C. b. t.* po-
 test enim pretium tandiu retineri, usque dum satisfactum sit
pen. ff. de per. & comm. rei vend. 2. Si creditor aliud, quam
 debetur, in solutum recipere cogitur *N. 4. c. 3. aurb. hoc ni-*
si debitor. C. de solut. 3. Si de ea specialiter actum sit *l. 4. l. 37.*
ff. h. t. sed series nostri instituti, seu dispositionis nunc eo nos
 deduxit, ut perscrutemur negotia seu causas, in quibus evi-
 ctio habet locum, ut postea eo facilius intelligamus, in qui-
 bus non habet locum, secundum illud Philosophorum axio-
 ma: opposita juxta se posita magis elucescunt.

I V.

Habet igitur locum evictio 1. & præcipue in emptione
 venditione, non tantum si expresse de ea cautum, sed etiam
 si nihil super ea dictum, actum aut promissum sit *l. 6. C. &*
l. 60. ff. h. t. ratio est, tum quod venditor vacuum possessio-
 nem tradere adstringatur *l. 2. π. 1. ff. de act. empt.* adeoque in-
 demnem servare debeat emptorem; tum quod evictio ex na-
 tura contractus emptioni venditioni insit *d. l. 60. ff. h. t.* &
 non tantum in venditione rerum singularium locum habet,
 sed & universitatis, ut hæreditatis, si nempe tota hæreditas
 alteri tanquam hæredi fuerit adjudicata, non etiam si ex ea
 res aliqua à dominis earum ablatæ *l. 1. C. b. t.* quia ipsum jus

6 DISPUTATIO JURIDICA

successionis, ipsaque universitas, augmenti & diminutionis capax, in venditionem venit, non res singularæ, quas proinde si habere velit emptor, à possessoribus sumptu ac periculo suo persequi debet *d. l. 1. C. b. t.* nisi intercesserit pactum, ut venditor rerum singularum evictionem præstaret, servanda enim præstandaque est conventio; cujus species est, si venditor de substantia hæreditatis affirmaverit, sive dixerit has & illas res esse hæreditarias: quare si hæ res postea evincantur, evictionem præstabit, quia ita affirmavit ut præstaret, quippe propterea pluris vendidit *l. 15. ff. de hered. vel act. vend.*

V.

2. In permutatione *l. 1. π. 1. ff. & l. 1. C. de rer. permut.* quia permutatio vicina est emptioni venditioni *l. 2. ff. eod. &* etiam habet locum in cæteris contractibus non nominatis, quibus res in alium transfertur *l. 1. C. de rer. permut. l. 29. C. b. t.*
 3. In hæreditatis divisione *l. 66. π. ult. ff. b. t.* 4. In rerum singularum divisione, seu in judicio communi dividundo *l. 7. C. comm. utr. jud.* 5. In datione in solutum *l. 4. C. b. t.*
 6. In transactione, ratione rei in pensationem ejus, quam retinet, datæ, non si illa res evicta fuerit, de qua transactum est *l. 33. C. de transact.* 7. In locatione conductione *l. 9. l. 33. ff. loc. cond.* 8. In emphyteusi, propter maximam familiaritatem, quam hic contractus, cum contractibus emptionis venditionis & locationis conductionis habere videtur *arg. π. 3. inst. loc. cond.* 9. In feudo *2. feud. 8. r. 25. &* dominus aliud feudum ejusdem qualitatis dare tenetur *2. feud. 80.* nec hoc mirum, cum & vasallus sustineat onus servitorum feudaliū; at si quis sciens investituram alterius beneficii acquirerit, eo evicto, nullam adversus dominum vasallum actionem habere dicimus, quoniam in acquirendo malam fidem habuit *Cujac. lib. 4. r. 80. de feud.*

V I.

Cessat evictio 1. in donatione simplici *l. 18. π. ult. ff. de donat. l. 2. C. b. t.* exceptis duobus casibus, nempe si se stipulatione, non pacto, de evictione obligaverit *l. 2. C. b. t.* &, si sciens rem alienam ignoranti donaverit, datur enim de-

decepto actio de dolo, ratione sumptuum, quos in rem fecit, l. 18. *π. ult. ff. de donat.* ac, si donator ipsi velit cedere actiones suas, datur ei actio de evictione contra auctorem donatoris *arg. l. 59. ff. h. t.* ad quod tamen cogi nequit donator. 2. In dote inæstimata data, secus est si dolo malo res aliena, vel res æstimata in dotem data fuerit, quia æstimatio venditioni similis est, l. 1. *C. de jur. dot.* vel etiam si dos perfecta sit ab eo, qui dotare tenetur, & sic ex titulo quasi oneroso l. 19. *ff. de rit. nupt. junct. l. 19. ff. de obl. & act. l. 1. C. de jur. dot.* 3. Cessat in legato rei certæ vel speciei, cujus dominum se creditit testator l. 40. *ff. h. t. l. 45. π. 1. ff. de leg. 1.* cedenda tamen est legatario actio, si quam evictionis nomine defunctus contra auctorem habuit l. 59. *ff. h. t.* Confer l. 12. *π. 1. ad Sctum Trebell.* at si res in genere legata sit, & hæres speciem certam præstet, ratione ejus tenetur l. 58. *ff. h. t. l. 45. π. 1. de leg. 1. l. 29. π. pen. de leg. 3.* quia non videtur res periisse quam testator reliquit, cum genus non pereat. 4. In pignore à creditore distracto, quia pignus vendidit suo jure l. 59. *π. 4. ff. mand. l. 50. ff. h. t. & tot. tit. C. cred. evict. pign. non deb.* porro creditor non solum evictionem pignoris, quam non promiserit, præstare non tenetur, sed nec promittere si ab eo petatur: ad id enim duntaxat obligatus est, ut jus nominis cedat justo possessori debitum offerenti. l. 19. *ff. qui pot. in pign.*

V I I.

Ut autem hæ stipulationes committantur, & ob evictionem emptor adversus venditorem agere possit, sequentia requiruntur. I. Requiritur, ut antequam res evincatur, quis auctori (etiam pupillo tutore non apparente l. 56. *π. ult. ff. h. t.* etiam hæredibus auctoris l. 8. *C. & l. 51. π. ff. h. t.* & si plures hæredes ejusdem auctoris existant, omnibus denunciatio est facienda, & omnes defendere emptorem debent, l. 62 *π. 1. ff. h. t.*) denunciaret sibi dictatum esse judicium, & ut adsistat in judicio ad defendendum eum l. 8. *C. & l. 29. π. ult. h. t.* non igitur simplex sufficit denunciatio, sed simul, ut venditor de ea re agenda adesse & defendere debeat emptorem

rem

8 DISPUTATIO JURIDICA

rem *d. l. 29. π. ult. & l. 23. C. b. t.* quem in finem ipse de lite, misso exemplo libelli, instruendus.

VIII.

Observandum hic est, denunciationem requiri. 1. Licet auctor in iudicio præsens sit. *l. 55. π. 1. ff. b. t.* 2. Licet sciat litem esse motam *l. 7. l. 8. l. 20. C. b. t.* ubi, si negotium non fuerit denunciatum venditori, habet ille quo se defendat adversus emptorem, & aperte probat textus in *l. 8. C. b. t.* dum indistincte asserit, quod, nisi emptor fundi auctori aut hæredi ejus denunciaverit litem motam, evicto prædio, neque ex stipulatu, neque ex dupla, neque ex empto, actionem habet contra venditorem. Non obstante regula, quod certus non sit certiorandus *l. 1. in fin. ff. de act. empr.* quia procedit in casu, quo denunciatio fit eum in finem, ut habeatur scientia seu notitia rei; at in proposito non tantum fit, ut sciat venditor litem motam, sed ut emptori in iudicio adfistat, & causam instruat, *l. 21. C. b. t.* pacto tamen hæc denunciandi necessitas potest remitti *l. 63. pr. ff. b. t.* sed quaeritur quando denunciatio facienda sit? Respondeo fieri posse tam ante, quam post litem contestatam, modo non fiat post factam condemnationem *l. 29. π. 2. ff. b. t.* nec multum nobis facessit negotii, *l. 29. π. 3. de leg. 30.* quia distinguendum putamus, inter causam sive titulum venditionis & causam legati; hujus est strictior natura, adeoque si non statim ante acceptum iudicium legatarius hæredi litem denunciaret, videretur is contentus esse re ipsa, quam ob legatum generis accepit.

IX.

Effectus denunciationis venditori legitime factæ est, quod venditor tenetur venire, & emptorem defendere adfistendo, non totam litem in se transferendo, in foro emptoris *l. 49. pr. ff. de jud.* sed cum, venditor dicat se habere privilegium fori, quia forte clericus, cogeretur ne sequi forum emptoris laici? Respondemus cum Paulo in *d. l. 49. Venditorem emptoris iudicem sequi solere, nec se juvare privilegio sui iudicis.*

X. 2. Ut

X.

2. Ut res ipso actu & revera evicta sit, sive ut vel possessio ab eo ablata, vel si ab alio rem possessam vindicet, & is absolutus sit, vel ipse emptor æstimationem ejus solvere coactus sit, *l. 16. §. 1. l. 21. l. 34. §. 1. ff. b. t.* si vero lis simpliciter fuerit mota, tunc tantum venditorem potest convenire ad rem defendendam non vero ad pretium restituendum *l. 74. §. 2. ff. b. t.* cui neque contraria esse videtur *l. 12. C. b. t.* quia loquitur de eo casu quo pretium ante evictionem ob conventionem restituebatur. Quemadmodum ex adverso aliquando nequidem rem evictam fuisse sufficit ad plenum effectum actionis & commissæ stipulationis, nisi simul spes habendi sit abscissa; unde si à creditore Serviana actione servus evictus sit, & postea venditor pecuniam solverit. Pignusque luerit, exceptione doli mali removebit emptorem ex stipulatione duplæ agentem. *l. 35. ff. b. t.*

X I.

3. Ut sit evicta ex tali causa, quæ post contractum non accidit, sed quæ præcessit possessionem ejus, à quo res evicta est, *l. 51. ff. b. t. l. 1. C. de per & comm. rei vend.* 4. Ut emptor fuerit in bona fide; si enim in mala fide sit, & scientiam rei alienæ vel litigiosæ habuerit ante venditionem, sibi imputare debet damnum, quod per evictionem exinde patitur. *l. 27. C. b. t.* 5. Ut res evincatur citra factum & culpam emptoris *l. 29. §. 1. l. 56. §. 3. ff. & l. 8. C. b. t.* 6. Requiritur, ut res evicta sit in judicio, ac judicis sententia, *l. 24. & l. 34. §. 1. ff. b. t.* & quidem judicis ordinarii non compromissarii, *l. 56. §. 1. ff. b. t.* porro non sufficit sola sententiæ pronuntiatio, sed etiam requiritur, ut sententia à judice lata executioni sit mandata, *l. 57. pr. & §. 1. & l. 16. §. 1. ff. b. t.* nec interest quo genere judicii res avocetur, ut eam habere non liceat, sive rei vindicatione, vel actione communi dividundo, vel Serviana, *l. 34. §. 1. & 2. ff. b. t.* vel interdicto *l. 35. ff. de act. empt.* vel actione noxali, *l. 11. §. 12. ff. eod.* vel restitutione in integrum *l. 39. pr. ff. b. t.* nec utrum

B

res

10 DISPUTATIO JURIDICA

res in totum, an pro parte evincatur; nam etiam de parte rei datur evictio *l. 1. l. 39. π. 2. l. 45. ff. b. t.* nec dictis legibus obstare videntur *l. 56. π. 2. l. 36. ff. b. t.* quia cum *pac. cent. 4. q. 3. & Wes. b. t. n. 9.* distinguendum putamus inter partes heterogeneas, id est, diversi nominis ac naturæ, de quibus posteriores leges loquuntur, & partes homogeneas, id est, ejusdem nominis ac naturæ, de quibus priores leges intelligendæ sunt.

X I I.

A requisitis transeamus ad actiones, quibus mediantebus ad evictionis præstationem devenitur. Duæ præcipue sunt actiones una ex empto, *l. 60. l. 70. ff. b. t.* sine nempe res evicta ex causa empti possessa fuerit: si enim per mutata actio *præsc. verb. l. 1. π. 1. ff. de rer. permut. l. 7. π. 2. ff. de pact. si locata actio locati conducti l. 9. pr. ff. loc. cond.* si in solutum data, utilis ex empto actio datur *l. 4. C. b. t.* petitur hac actione pretium v. g. ab emptore exsolutum; ac præterea quanti interest rem evictam non esse *l. 25. C. & l. 60. ff. b. t.* item impensæ, quas pro lite sustinenda erogavit, *l. 9. C. b. t.* quin etiam sumptus, quos emptor in rem meliorandam fecit; verum in hisce sumptibus recuperandis servanda erit distinctio, aut enim potuit emptor hos sumptus in rem emptam factos ab evincente recipere, *l. 16. C. b. t.* quia ipse rem possidebat, ita ut evincentem deductis impensis sumptus restituere nolentem exceptione doli mali submovere possit: aut eos ab evincente consequi non potuit, quia rem non possidebat; priori casu sibi debet imputare, si, doli mali exceptione omissa, non sit sumptus ab evincente consecutus, nec debet ejus culpa obesse venditori, & nullum adversus auctorem habet regressum, nisi hic sciens rem alienam eam ignorantem vendiderit, tunc enim ob dolum tenetur, *l. 45. π. 1. ff. de act. empt.* Posteriori casu sumptus à venditore repetere potest, *l. 9. C. b. t.* nec non usuræ pretii hac actione peti possunt, *l. 18. pr. ff. de usur.*

X I I I.

Altera ex stipulatu, & quidem vel simplæ, vel duplæ: actio simplæ datur ad id quod in stipulationem deductum est, sive ad simplum rei pretium, non vero ad id, quod interest, *l. 99. de verb. oblig.* actio duplæ ad duplicatum pretium (non quidem bonitatis rei, sed pretii conventi *l. 53. pr. ff. h. t.*) consequendum competit: & hæc actio ex stipulatu etiam potest competere ad triplum vel quadruplum pretii, prout inter partes super hoc conventio intervenerit, *l. 56. pr. ff. h. t.* in quibus fiscus hanc habet prærogativam, ut, licet duplum, vel triplum, vel quadruplum promiserit, teneatur tamen de solo simplo *l. 5. pr. ff. de jur. fisc.*

X I V.

Competunt dictæ actiones iis, quibus debetur evictionis præstatio, nimirum emptori, alique similem titulum habenti, & ejus hæredi, sive successori universali, non particulari, qualis est secundus emptor, nisi cessa ei actione contra primum auctorem. *l. 59. ff. h. t.*

X V.

Dantur adversus venditores, aliosque iis similes ac eorum hæredes, *l. 9. l. 21. C. h. t.* quid si factio proprio venditor se obligaverit (de factio proprio venditor se obligare dicitur, qui tali modo cautionem præstitit: *neque per me, neque per heredem meum, vel venientes à me personas futurum, quo minus tibi habere liceat*) & factio antecessoris res evicta fuerit? Respondeo eum non quidem teneri de evictione, sed ad pretium restituendum *l. 11. π. ult. ff. de act. empt.* quæritur etiam, si plures vendiderint, an cum singulis in solidum possit agere emptor! Affirm. per *l. 62. π. 1. ff. h. t. l. 139. de verb. obl.* si tamen ab uno solutionem acceperit cæteri liberantur exceptione *l. 51. π. ult. ff. h. t.* quid vero si unus ex duobus hæredibus rem pro sua parte liberaverit, eaque res evicta sit ideo, quod alter pro sua parte pignori obligatam non liberasset, an qui liberavit adhuc conveniri poterit! Affirm. in *l. 65. ff. h. t.* idque ob indivisam pignoris natu-

12 DISPUTATIO JURIDICA

ram, & quæ divelli non potest. Quin etiam adversus fidejussores *l. 40. ff. h. t.* etiam si causam agi ignoraverint *l. 7. C. eod.* nec non eorum hæredes *l. 18. C. h. t.* fidejussor autem non solum obstructus est, si alius evincat, sed ipse vindicationem instituens doli mali exceptione repellitur, quia venditioni adeo consensum dedit, ut se ipsum etiam pro evictione obligaverit. *l. 11. C. h. t.*

X V I.

Explicatis actionibus restat, ut paucis discutiamus modos, quibus cessant prædictæ actiones. Cessant actiones de evictione his casibus: 1. Si emptor venditori ante conclusionem in causa non denunciaverit litem sibi esse motam, *l. 8. C. h. t.* nam peccat emptor auctori non denunciando, cui justa poterat esse defensionis causa, ut pote scienti melius rei à se venditæ jus & conditionem, excipe nisi venditor absens sit, vel is præsens in causa sit, quominus ei denunciatio fiat, *l. 56. π. 5. ff. h. t.* vel emptor certior fieri non potuerit, ubi venditor commoraretur, *l. 55. π. ult. ff. eod.* addunt quidam & hanc exceptionem, nempe si venditoris causa manifeste fuerit injusta, quo casu non tam culpa erit emptoris, cui res evicta quam venditoris, cujus causam non salvam fecisset denunciatio emptoris, quia ea non obstante res certo erat evincenda; quorum sententiam tamen non amplector, cum semper tantum sub conditione denunciationis hæc stipulationes committantur, & emptor ob evictionem adversus venditorem agere possit, *l. 8. §. 21. C. & l. 29. π. ult. ff. h. t.* ac auctor semper allegaret non esse manifestum, neque hic fides emptori est habenda, cujus non est de justitia causæ judicium ferre, & qui utique scire non potuit media, quibus rem suam in judicio venditor defendere possit.

X V I I.

2. Si res injuriâ, imperitiâ, vel stultitiâ judicis alteri sit adjudicata & emptori ablata *l. 8. in fin. C. & l. 51. ff. h. t.* injuria enim, quæ fit emptori, auctorem non debet contingere *l. 1. §. 1.* Quid si emptor præsentem auctorem condemnatus non pro-

provocaverit ab injustâ sententiâ , non sibi , sed venditori nocebit , cui controversiam de ea re esse motam fuerat denunciatum *l. 63. ff. h. t.* quia venditoris causa præcipue agitur , qui à iudice factæ sententiæ pronuntiationi acquiescendo , se rem alienam vendidisse fatetur : aliud dicendum , si venditore absente lata fuerit sententia , tunc enim ommissa appellatio emptori oberit , ita ut contra auctorem non habeat regressum , quod sua culpa causam deseruisse videatur.

X V I I I.

Cessant 3. si ejus , cui res evicta est , factum vel dolus , lata vel levis culpa intervenerit *l. 53. π. 1. l. 55. pr. ff. & l. 8. C. h. t.* forte si is transegerit *l. 17. C. eod.* si potuerit usucapere nec usuceperit *l. 29. π. 1. ff. h. t.* si rem pro derelicto habuerit *l. ult. ff. eod.* si compromiserit , & contra illum lata fuerit sententia *l. 56. ff. h. t.* quia nulla necessitate cogente fecit : si locum religiosum fieri permiserit *l. 51. π. 1. ff. eod.* vel cum venditor suaserit emptori , ut ageret non directa rei vindicatione , sed publiciana , ac emptor nihilominus directa egerit *l. 66. pr. ff. h. t.*

X I X.

4. Si res nondum evicta casu perierit *l. 21. pr. ff. h. t.* quia res evicta dici nequit , quæ periit , nec tamen hæc actio locum habet , nisi post rem evictam *l. 3. C. eod.* atque ita , cum nemo rem evicerit , sed fato humanæ sortis id tribuatur , venditor emptori non tenetur , nec hoc iniquum videri debet , quod emptor rem amittat ac venditor pretium retineat , quandoquidem post venditionem contractam ut commoda , ita & incommoda supervenientia emptorem sequuntur *l. 8. ff. de per. & comm. rei vend.*

X X.

5. Si quis rem vendiderit in alea , ut luderet , & postea ea res evincatur exceptione submovebitur emptor *l. 2. π. 1. ff. quar. rer. act. non dat.*

X X I.

6. Si emptor sciverit se rem alienam , vel oppignoratam
B 3. emere:

emere *l. 18. C. b. t.* nec ulla expressa de evictione præstanda intercesserit conventio *l. 27. C. eod.* debet enim emptor sibi imputare, quod rem, quam sciebat esse alienam, evinci posse non adverterit. Sed quæritur, an emptor sciens rem, quam emit, esse alienam, evicta re possit consequi pretium à venditore? *Neg. per l. 27. C. b. t. l. 7. C. comm. ult. jud.* non obstante *l. ult. π. fin. C. comm. deleg. & fidecomm.* quia ibi est specialis casus, ut patet ex *π.* præcedenti, quo quis emerat rem sub conditione vel incerto die fidecommisso gravatam, hanc licet quis sciens emerit, tamen potest pretium repetere, si conditio vel dies extiterit, & res sit restituenda, quia scilicet in eum casum bona fide & licite emisse videtur si non existeret.)

X X I I.

7. Cessant de evictione actiones, si venditor stipulatus sit, ne de evictione teneatur *l. 21. C. b. t.* dummodo dolus absit. Est autem dolus si sciens rem alienam, vel oppignoratam ignorantem eam emptori vendiderit. Cæterum, non obstante illa conventionione, non dubitatur, quin auctor re evicta possit conveniri ad pretium restituendum, licet non teneatur in id quod emptoris interest rem evictam non esse *l. 11. π. ult. ff. de act. empt.* quia non conveniens est bonæ fidei contractui, ut res emptori auferatur, & pretium maneat penes venditorem. Sed ne hæc nostra disputatio propositos excederet fines manum de tabula tollo.

COROLLARIA.

I.

Tutoris datio non est jurisdictionis ordinaria, sed legitima.

II.

In omni conjunctione habet locum jus accrescendi.

III.

Fidejussor in majorem summam, quam reus principalis debet, acceptus omnino non tenetur.

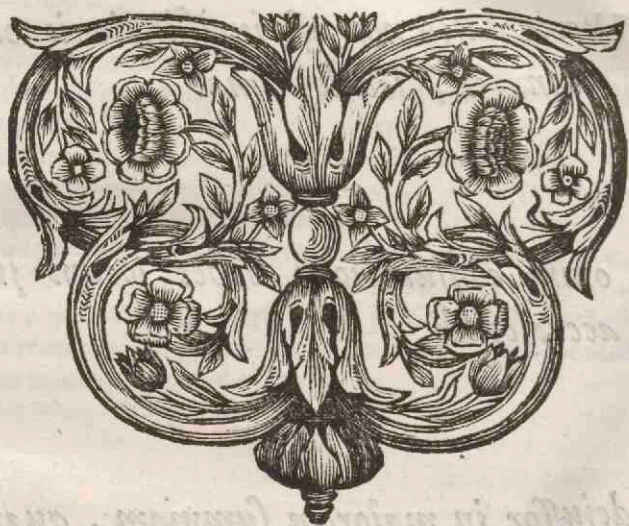
IV. *Actio*

I V.

*Actio de tigno juncto semper & omni
casu est in duplum.*

F I N I S.

Actio. VI